

Mr Slađana Vilotić¹

Magistar pedagoških nauka
Republički pedagoški zavod Banja Luka, PK Foča

Originalni istraživački rad
„Obrazovna tehnologija”
3 – 4. 2017.
UDC: 372.4
str. 283 - 300

UPOREDNA ANALIZA PROCEDURE UPISA DJECE U PRVI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE U REPUBLICI SRPSKOJ (ŠK. 2015/16. I 2016/17. GODINA)

Rezime: U našem društvu postoje velike razlike između teorije i prakse. Uvažavajući činjenicu da je poštovanje inkluzivne filozofije zagarantovano važećim zakonskim regulativama u Republici Srpskoj neminovno je mijenjanje cilja i načina procjene sposobnosti, vještina i znanja djece prilikom upisa u prvi razred osnovne škole. Naime, ranija pedagoška praksa prilikom upisa djece u prvi razred osnovne škole imala je između ostalog selektivni, ekskluzivni i segregirajući karakter te se stoga i zvala procjena sposobnosti djece za polazaku u školu. Savremeni naučno-društveni tokovi podrazumijevaju da se ta pedagoška praksa mijenja te u skladu sa navedenim procjena individualnih sposobnosti i mogućnosti djece prilikom upisa u prvi razred osnovne škole je u cilju dobijanja što objektivnijih pokazatelja psiho-fizičkih karakteristika djece u svrhu utvrđivanja činjeničnog stanja te na osnovu istih osiguravanje adekvatnog inkluzivnog vaspitno-obrazovnog procesa. Cilj istraživanja je upoređivanje činjeničnog stanja u organizaciji i realizaciji upisa djece u prvi razred osnovne škole u cjelini, u šk. 2015/16. i 2016/17. godini, na nivou Republike Srpske. Dakle, na osnovu prikupljenih Izvještaja o izvršenom upisu djece u prvi razred za šk. 2015/16. i 2016/17. godinu koje je dostavilo 187 osnovnih škola Republike Srpske, izvršena je uporedna analiza, utvrđeno je činjenično stanje te su date preporuke za provođenje upisa djece u prvi razred osnovne škole u cilju unapređenja upisne procedure, što je ujedno društveni i praktični značaj ovoga rada.

Gljučne riječi: upis djece u prvi razred, procjena psiho-fizičkih i zdravstvenih sposobnosti djece, psiho-fizičke karakteristike djece, vaspitno-obrazovni proces.

Teorijski uvod

Polazak djeteta u školu je veoma važan događaj kako za dijete tako i za njegove roditelje. On podrazumijeva niz intenzivnih emocionalno - socijalnih doživljaja koji ostaju u sjećanju svakog pojedinca.¹ Polaskom u školu dijete prolazi kroz jedan prelomni trenutak u životu koji počinje od prvog dolaska u školu kada se vrši upis. Kako odrasle osobe

osjećaju nelagodnost i nesigurnost prilikom važnih događaja u životu, tim više djeca imaju izraženiju strepnju prilikom upisa a zatim i polaska u školu. Veoma je važno kvalitetno pripremiti dijete za polazak u školu. Pored toga što je uloga roditelja u procesu pripreme (emocionalno-socijalne; intelektualno - radne, ...) djeteta za polazak u školu nezamjenjiva, veoma je važna i uloga stručnih saradnika u školi (pedagoga, psihologa, defektologa, socijalnih radnika) sa kojima se dijete prvi put susreće prilikom upisa u školu. Od tog prvog susreta i načina ophođenja stručnih

¹ s.vilotic@rpz-rs.org

saradnika škole u mnogome će zavistiti i lični utisak djeteta koji će generalizovati na njegov doživljaj škole. Veoma je važno i nužno da stručni saradnici u školi prilikom prvog susreta sa djecom koja se upisuju u školu budu senzibilni, empatični i odmjereni a naročito je to neophodno u procesu utvrđivanja njihovih psiho-fizičkih sposobnosti, vodeći računa o njihovoj optimalnoj pažnji, koncentraciji i dozvoljenom opterećenju prilikom rješavanja različitih zadataka koji se prilikom upisa postavljaju pred njih. Sve češće smo u situaciji da vidimo ne baš svijetle primjere postupaka stručnih saradnika u školi kada se teži da svaki pojedinačni stručni saradnik izvrši određenu opservaciju djetetovih sposobnosti primjenjujući niz različitih testova ne vodeći računa o gore navedenim procesima. Postavlja se pitanje opravdanosti takovog postupanja u procesu upisa djece u prvi razred. Dakle, kvalitetnom podjelom poslova između stručnih saradnika u školi a time i njihovim optimalnim izborom mjernih instrumenata prevazišla bi se pomenuta negativna praksa a to bi istovremeno impliciralo utvrđivanje što objektivnijih pokazatelja psihofizičkih - sposobnosti kod djece dorasle za polazak u prvi razred a sve u cilju što kvalitetnijeg planiranja, pripremanja i realizovanja vaspitno - obrazovnog procesa u skladu sa individualnim mogućnostima budućih učenika. Takođe, odgovornijim i odmjerijim pristupom stručnih saradnika u školi prilikom upisa djece u prvi razred smanjio bi se strah kod djece, ali i njihovih roditelja, stvorila bi se povoljnija emocionalno - socijalna i saradnička klima što bi doprinijelo da se djeca na najprihvatljiviji način uvedu u svijet škole i školskih obaveza koje im u nastavku života predstoje.

Predmet, cilj i zadaci istraživanja

Na osnovu datog teorijskog razmatranja važnosti procesa upisa djece u prvi razred *predmet* ovog istraživanja je uporedna analiza procedure upisa djece u prvi razred osnovne škole u šk. 2015/16. i 2016/17. godini na nivou Republike Srpske, nakon datih stručnih uputstava i instrukcija stručnim službama škole od starne Republičkog pedagoškog zavoda Republike Srpske. *Cilj istraživanja* je upoređivanje činjeničnog stanja u organizaciji i realizaciji upisa djece u prvi razred osnovne škole u cjelini u šk. 2015/16. i 2016/17. godini na nivou Republike Srpske.

Dakle, ovim radom se žele utvrditi i uporediti broj upisanih učenika; broj formiranih odjeljenja; socijalna struktura porodica; zdravstveno i psiho-fizičko stanje, broj i vrste primjenjivanih testova prilikom procjenjivanja sposobnosti; psiho-fizičke sposobnosti, kao i način provođenja procedure (tj. da li se poštuje Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju kao i Uputstva RPZ-a), prilikom upisa djece u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini na nivou Republike Srpske .

U skladu sa postavljenim ciljem, a na osnovu prikupljenih Izvještaja o izvršenom upisu djece u prvi razred može se zaključiti da je u školskoj 2016/17. godini, u odnosu na školsku 2015/16. godinu, ostao isti broj osnovnih škola po opštinama i regijama a samim tim i u Republici Srpskoj. Dakle, izvještaje o izvršenom upisu djece u prvi razred dostavilo je 187 osnovnih škola iz Republike Srpske (podaci predstavljeni u Tabeli 1.), na osnovu kojih su formirane baze podataka te izvršena uporena narativna analiza.

Tabela 1. Podaci o broju regija, opština i osnovnih škola u Republici Srpskoj u šk. 2015/16. i 2016/17. godini.

Red. br.	Regija (PK RPZ)	Opština	Škola
1	Foča	18	27
2	Prijedor	6	24
3	Banja Luka	13	68
4	Bijeljina	11	33
5	Doboj	10	35
Σ	5	58	187

Na osnovu Tabele 1 se vidi da u Republici Srpskoj ima 187 osnovnih škola u 58 opština koje pokrivaju četiri Područne kancelarije i Cenrala Republičkog pedagoškog zavoda u Banja Luci.

I Podaci o upisu djece dorasle za polazak u prvi razred osnovne škole u šk. 2015/16. i 2016/17. godini u skladu sa zakonskim propisima u Republici Srpskoj

U skladu sa zakonskim propisima u Republici Srpskoj, jedinice lokalne samouprave imaju obavezu osnovnim školama dostaviti spiskova djece dorasle za upis u prvi razred, sa upisnog područja škole. Podaci su predstavljeni u Tabeli 2. Tabela 2. Podaci o spiskovima djece dorasle za polazak u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini, sa upisnog područja škole.

Školska godina	Potpun spisak		Nepotpun spisak djece	Nije dostavila spisak	Nije popunjen podatak	G) nešto drugo:
	Br	%				
2015/16	Br	83	49	38	3	17
	%	44,39	26,2	20,32	1,6	9,09
2016/17	Br	86	57	24		20
	%	45,9	30,4	12,8		10,7

Na osnovu Tabele 2 vidmo da je u šk. 2016/17. godini 86 ili 45,9% jedinica lokalne samouprave osnovnim školama dostavilo potpune spiskove djece dorasle za polazak u prvi razred, sa upisnog područja škole, što je više za 3 ili 1,61% nego u školskoj 2015/16. godini. Detaljnim uvidom u podatke predstavljene u Tabeli 1 može se zaključiti da je nešto profesionalniji odnos lokalne samouprave prema osnovnim školama bio u školskoj 2016/17. godini. I pored toga preko 50% jedinica lokalne samouprave u Republici Srpskoj svoj dio posla obavlja neprofesionalno tj. osnovnim školama ne dostavlja tačne spiskove djece dorasle za upis u prvi razred osnovne škole, u skladu sa upisnim područjem škole.

U skladu sa članom 54. Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju u Republici Srpskoj u predviđenom zakonskom roku, u obje školske godine, izvršen je upis djece u prvi razred.

U osnovnim škola u Republici Srpskoj, u obje školske godine, uglavnom su propisno imenovane komisije za upis djece u prvi razred u sastavu: stručni saradnici škole (pedagog, psiholog, pedagog-psiholog, defektolog, logoped, ..., u zavisnosti od škole do škole), nastavnici razredne nastave i ljekar. Podaci su dati u Tabeli 3.

Uporedna analiza procedure upisa djece u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj (šk. 2015/2016. i 2016/2017. godina)

Tabela 3. Podaci o sastavima komisija za procjenu zdravstvenog i psiho-fizičkog stanja djece pri upisu u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini.

Školska godina		Pedagog	Nastavnik razredne nastave	Psiholog	Ljekar pomoćne medicinske specijalista	Logoped	Pedijatar	Pedagog-psiholog	Defekolog	Socijalni radnik	Fiziatar	Oftalmolog	Stomatolog	Bibliotekar	Pomoćnik direktora	Direktor	Doktor medicinske rada	Profesor srpskog jezika i književnosti	Dječji psiholog iz CNZ Banjalaka/ Derwent	Klinički psiholog (Dom zdravlja Derventa)
2015/16.	Ep	169	126	116	18	14	13	9	8	2	1	1	1	1	1	1	1	1		
	%	34,99	26,09	24,02	3,73	2,9	2,69	1,9	1,7	0,41	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21		
2016/17.	Ep	173	123	120	17	12	18	8	8	3		1	1	1	1	1			2	1
	%	35,31	25,1	24,49	3,47	2,45	3,67	1,6	1,6	0,61		0,2	0,2	0,2	0,2	0,2			0,4	0,2

Na osnovu Tabele 3 se vidi da je u okviru komisija za upis djece u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj u šk. 2016/17. godini bilo angažovano 490 a u šk. 2015/16. godini 483 lica koja su vršila procjenu zdravstvenog i psiho-fizičkog stanja djece. Dakle u šk. 2016/17. godini angažovano je 7 lica više nego u školskoj 2015/16. godini. Može se zaključiti da je u obje školske godine angažovan izvjestan broj nestručnih lica koja su vršila procjenu zdravstvenog i psiho-fizičkog stanja djece prilikom njihovog upisa u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj.

Tabela 4. Podaci o broju djece upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini u Republici Srpskoj.

Školska godina	
2015/16.	2016/17.
10488	10106

II Broj i struktura djece upisane u prvi razred osnovne škole u šk. 2015/16. i 2016/17. godini u Republici Srpskoj

U nastavku rada biće predstavljeni podaci uporedne analize strukture djece upisane u prvi razred osnovne škole u šk. 2015/16. i 2016/17. godini na nivou Republike Srpske.

Na osnovu Tabele 4 se vidi da je u Republici Srpskoj u prvi razred osnovne škole u školskoj 2016/17. godini upisno manje 382 djece nego u šk. 2015/16. godini.

Tabela 5. Podaci o broju i polnoj strukturi upisane djece u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini.

Školska godina		Broj djece u matičnim školama	Broj djece u područnim odjeljenjima	Ukupan broj djece						
		M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ
2015/16	Br	4108	3757	7865	1315	1308	2623	5423	5065	10488
	%	52,23	47,77	74,99	50,36	49,64	25,09	51,80	48,20	
2016/17	Br	3925	3758	7683	1216	1207	2423	5141	4965	10106
	%	51,09	48,91	76,02	50,19	49,81	23,98	50,87	49,13	

Na osnovu Tabele 5 vidimo da je u Republici Srpskoj u školskoj 2016/17. godini upisano manje djece i u matične (182) i u područne škole (200), nego u šk. 2015/16. godini. Značajno manji broj djece koja su upisana u područne škole u školskoj 2016/17. godini je uslovljen gašenjem nekih područnih odjeljenja iz razloga što nije bilo upisa djece u iste. Vidimo da je u, obje školske godine, nešto veći procenat dječaka nego djevojčica upisanih u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj.

Tabela 6. Podaci o starosnoj strukturi – godištu djece upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini.

Školska godina		1.1-1.9. 2009/2010	1.9-31.12. 2009/2010	2010.	2009.	2008.	2007.	2006.	2002.	Podatak nije naveden
2015/16.	Br.	6846	1383	1		2235	21	1	1	
	%	65,27	13,19	0,01		21,31	0,20	0,01	0,01	
2016/17.	Br.	6502	1134		2334	17	1			1
	%	64,34	11,22		23,10	0,17	0,01			0,53

Kada je riječ o starosnoj strukturi djece upisane u prvi razred, na osnovu analize se zaključuje da je u školskoj 2016/17. godini nešto manji procenat (0,93%) upisane djece koja su rođena u periodu od 1.1. do 1.9. kao i u periodu od 1.9. do 31.12. godine (1,97%) dok je nešto veći procenat (1,74%) upisane djece koja su starija od godišta predviđenog zakonskim okvirom (npr. 2007, 2008, 2009. godište).

**Uporedna analiza procedure upisa djece u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj
(šk. 2015/2016. i 2016/2017.godina)**

Tabela 7. Podaci o planiranom broju odjeljenja prvog razreda u šk. 2015/16. i 2016/17. godinu u Republici Srpskoj.

Školska godina		Matična škola	Područna odjeljenja	Σ	Čistih odjeljenja	Odjeljenja u kombinaciji	Σ	Čeka se saglasnost Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske
	%	46,65	53,35		59,12	40,88		0,12
2016/17.	Br	384	453	837	466	371	837	
	%	45,88	54,12		55,68	44,32		

Na osnovu Tabele 7 vidimo da su u šk. 2016/17. godini, upisana djeca u prvi razred u Republici Srpskoj raspoređena u manje 29 odjeljenja prvog razreda (20 odjeljenja u matičnim školama i 9 odjeljenja u područnim školama). Takođe vidimo da je planiran značajno manji broj čistih odjeljenja (za njih 46) dok je planiran mnogo veći broj kombinovanih odjeljenja (za njih 17) prvog razreda.

Školska godina		Pohađali neki od oblika predškolskog vaspitanja i obrazovanja	Σ	Nisu pohađali neki od oblika predškolskog vaspitanja i obrazovanja	Σ			Nešto drugo
					Broj djece matična škola	Broj djece područna odjeljenja	Broj djece matična škola	
2015/16.	Br.	6035	1000	7035	1689	1662	3351	5
	%	57,54	9,53	67,08	16,10	15,85	31,95	0,05
2016/17.	Br.	5815	882	6697	1648	1418	3066	16
	%	57,54	8,73	66,27	16,31	14,03	30,34	8,56

Na osnovu Tabele 8 vidimo da je u šk. 2016/17. godini *manje* 0,81% djece koja su upisana u prvi razred a da su prethodno pohađala neki od oblika predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Ovaj procenat se odnosi na djecu koja su upisana i raspoređena u područna odjeljenja. Takođe se može zaključiti da, u obje školske godine, značajn broj djece upisane u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj, nije pohađalo neki vid predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

III Podaci o porodičnim prilikama djece upisane u prvi razred osnovne škole u šk. 2015/16. i 2016/17. godini u Republici Srpskoj

U nastavku rada biće predstavljeni podaci uporedne analize porodičnih prilika djece upisane u prvi razred osnovne škole u šk. 2015/16. i 2016/17. godini u Republici Srpskoj.

Tabela 9. Podaci o socijalnoj strukturi porodica djece upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini.

Školska godina		Sa oba roditelja	Bez 1 roditelja	Bez oba roditelja	Sa starateljima	Sa razvedeni m roditeljima	Otac nepoznat	Σ	Podatak nije naveden
2015/16.	Br	9831	111		11	492	53	10498	
	%	93,74	1,06		0,10	4,69	0,51	+10	
2016/17.	Br	9369	121	1	8	493	79	9369	1
	%	92,71	1,20	0,01	0,08	4,88	0,78	92,71	0,53

Na osnovu Tabele 9 se može zaključiti da je u obje školske godine u Republici Srpskoj u prvi razred osnovne škole upisan značajan broj djece iz nepotpunih porodica (u šk. 2015/16. g. ih je 667 ili 6,36% a u šk. 2016/17. godine 702 ili 6,95% djece). Takođe se vidi da je u šk. 2016/17. godini u prvi razred osnovne škole upisano više 35 djece koja imaju nepotpune porodice.

**Uporedna analiza procedure upisa djece u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj
(šk. 2015/2016. i 2016/2017.godina)**

Tabela 10. Struktura djece upisane u prvi razred, u šk. 2015/16. i 2016/17. godini, prema podacima o zaposlenosti roditelja.

Školska godina		Oba roditelja zaposlena	Oba roditelja nezaposlena	Samo jedan roditelj zaposlen	Penzioneri	Roditelji u inostranstvu	Roditelji invalidi	Σ	Nisu se izjasnili	Podatak nije naveden
2015/16.	Br.	3861	2204	4387	46	121	50	10669	4	
	%	36,81	21,01	41,83	0,44	1,15	0,48		0,04	
2016/17.	Br.	3895	1935	4143	45	106	64	10099		1
	%	38,54	19,15	41,00	0,45	1,05	0,63	99,93		0,53

Na osnovu Tabele 10 vidimo da se u šk. 2016/17. godini upisao nešto *veći* broj djece (njih 34 ili 1,73%) koja imaju oba zaposlena roditelja, dok je znatno *manji* broj djece (njih 269 ili 1,86%) koja imaju oba nezaposlena roditelja. Takođe podaci ukazuju da je znatno *manji* broj upisane djece koja imaju: samo jednog zaposlenog roditelja (njih 244 ili 0,83%), zatim roditelja penzionera (1 ili 0,1%), kao i roditelje koji se nalaze u inostranstvu (njih 15 ili 0,10%). Evidentno je da je nešto *veći* broj upisane djece koja imaju roditelja invalida (njih 14 ili 0,15%). Može se zaključiti da je u obje školske godine upisan značajan broj djece koja polaze u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj a kod koje je veoma izražena nezaposlenost roditelja.

Objedinjen pregled podataka o obrazovnoj strukturi roditelja djece upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini u Republici Srpskoj, dat je u Tabeli 11.

Tabela 11. Podaci o obrazovnoj strukturi roditelja djece upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. g.

Školska godina		Bez obrazovanja	4 OŠ	OŠ	SSS	VŠ	VSS	MA	MR	DR	Σ	Podatak nije naveden
2015/16.	Br.	60	111	2568	14331	564	2968	20	96	46	20829	
	%	0,29	0,53	12,33	68,80	2,71	14,25	0,10	0,46	0,22	99,30	
2016/17.	Br.	45	60	2337	13378	485	3250	28	115	48	19746	1
	%	0,23	0,30	11,84	67,75	2,46	16,46	0,14	0,58	0,24	97,69	0,53

Na osnovu Tabele 11 vidimo da se u šk. 2016/17. godini upisao značajno *manji broj djece* čiji su roditelji nižeg obrazovanja (roditelji bez obrazovanja (15), roditelji imaju 4 razreda OŠ (51), roditelji imaju završenu osnovnu školu (231), roditelji imaju SSS (953) i roditelji imaju VŠ (79)), dok je evidentan *porast broja djece* čiji roditelji imaju viši stepen obrazovanja (VSS (282), masteri (8), magistri (19) i doktori nauka (2)). Možemo zaključiti da je nivo obrazovanja roditelja djece upisane u prvi razred osnovne škole u šk. 2015/16. i 2016/17. godini koncentrisan oko srednje stručne spreme i da je veoma mali broj akademski obrazovanih roditelja.

IV Podaci o zdravstvenom stanju djece upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini u Republici Srpskoj

U nastavku rada biće predstavljeni podaci uporedne analize zdravstvenog stanja djece upisane u prvi razred osnovne škole u šk. 2015/16. i 2016/17. godini u Republici Srpskoj.

Tabela 12. Podaci o zdravstvenom stanju djece upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini.

Školska godina		Broj djece koja nemaju zdravstvenih problema	Broj djece sa zdravstvenim tegobama	Nemamo podataka	Nije navedeno
2015/16.	Br.	10031	535	1	7
	%	95,64	5,10	0,53	3,74
2016/17.	Br.	9029	458	1	7
	%	89,34	4,53	0,53	1,50

Na osnovu Tabele 12 se zaključuje da je u šk. 2016/17. godini upisano *značano manji broj* djece (njih 77) koja imaju izvjesne zdravstvene probleme. Poopštjeni podaci o utvrđenim tipovima zdravstvenih problema i tegoba; akutnim i hroničnim oboljenjima; kao i različitim invaliditetima i psiho-fizičkim stanjima djece upisane u prvi razred osnovne škole u šk. 2015/16. i 2016/17. g. u Republici Srpskoj predstavljeni su u Tabeli 13.

Tabela 13. Podaci o tipovima zdravstvenih i psiho-fizčkih problema djece upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. g.

Školska godina		Oštećenje vida	Oštećenjem sluha	Oštećenje u govorno-glasovnoj komunikaciji	Tjelesno oštećenje	Intelektualn o oštećenje	Psihofizički poremećaji i oboljenja	Višestruke smetnje	Autizam	Druge smetnje	Σ	Podatka nije naveden
		2015/16	Br.	51	9	98	197	12	6	22	5	135
	%	0,49	0,09	0,93	1,88	0,11	0,06	0,21	0,05	25,23	5,1	
2016/17	Br.	48	17	95	118	7	6	24	9	160	484	7
	%	10,32	3,66	20,43	25,38	1,51	1,29	5,16	1,94	34,41	4,53	1,51

Na osnovu Tabele 13 vidimo da se u šk. 2016/17. godini upisao *manji broj* djece koja imaju oštećenje vida (3), oštećenje u govorno-glasovnoj komunikaciji (3), tjelesno oštećenje (79), intelektualno oštećenje (5), dok je *veći broj* upisane djece koja imaju oštećenje sluha (8), višestruke smetnje (2), autizam (4) i djece sa drugim smetnjama (25).

**Uporedna analiza procedure upisa djece u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj
(šk. 2015/2016. i 2016/2017.godina)**

U obje školske godine upisan je jednak broj djece sa psihofizičkim poremećajima i oboljenjima. Što se tiče identifikovanih *drugih smetnji* navedeno je mnoštvo zdravstvenih problema kod djece koja su upisana u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj u obje školske godine. Ovdje ćemo uvida radi izdvojiti i uporediti prisustnost samo najučestalijih zdravstvenih problema koji su se javljali kod djece upisane u obje školske godine: *alergije* (u šk. 2015/16. kod 22 ili 0,21% , a u šk. 2016/17. g. kod 20 ili 4,37% djece); oboljenja urogenitalnih organa (u šk. 2015/16. kod 16 ili 0,15%, a u šk. 2016/17. g. kod 11 ili 2,40% djece); *disharmoničan razvoj* (u šk. 2015/16. Kod 16 ili 0,15% , a u šk. 2016/17. g. kod 1 ili 0,22% djeteta); *bolesti srca/kardiološki problemi* (u šk. 2015/16. g. kod 12 ili 0,11%, a u šk. 2016/17. g. kod 7 ili 1,53% djece), *hidrocefalus* (u šk. 2015/16. g. kod 3 ili 0,03%, a u šk. 2016/17. g. kod 2 ili 0,44% djece); *bronhitis* (u šk. 2015/16. g. kod 15 ili 0,14% , a u šk. 2016/17. g. kod 19 ili 4,15% djece); *epilepsija* (u šk. 2015/16. g. kod 12 ili 0,11%, a u šk. 2016/17. g. kod 13 ili 2,84% djece); *astma* (u šk. 2015/16. g. kod 4 ili 0,04% , a u šk. 2016/17. g. kod 17 ili 3,71% djece) i *dijabetes* (u šk. 2015/16. g. kod 4 ili 0,04% , a u šk. 2016/17. g. kod 6 ili 1,31% djece).

Na osnovu analize pojedinačnih podataka po školskim godinama (u šk. 2015/16. g. kod njih 535 ili 5,10%; u šk. 2016/17. g. kod njih 458 ili 4,53%), na osnovu ljekarskih nalaza sa izvršenog obaveznog sistematskog pregleda i/ili izjava roditelja prilikom upisa djece u prvi razred, utvrđeno je da veoma veliki broj djece ima raznovrsne zdravstvene probleme, tegobe kao i akutna i hronična oboljenja, ali i različite invaliditete i psiho-fizička stanja. Evidentno je, za obje školske godine, da osnovne škole nisu navele podatke o zdravstvenom stanju 7 djece upisane u prvi razred osnovne škole. Takođe izvjestan broj škola navodi da su podatke o zdravstvenom stanju djeteta dobile od roditelja (usmeno ili pomoću upitnika) iz razloga što je u ljekarskim nalazima i izvještajima zdravstvenih ustanova samo navedeno, kod svakog djeteta bez izuzetka, sposoban za upis u školu i/ili fizikalni nalaz uredan. Za obje školske godine po jedna škola je navela da nema tražene podatke.

Tabela 14. Podaci o broju upisane djece u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. g. koja imaju Nalaz i mišljenje prvostepene stručne komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju.

Školska godina		Ima	Nema	Proces procjene u toku	Potrebna procjena	Preporučena procjena	Upućen na procjenu sposobnosti	Preporučeni personalni asistent
2015/16	Br.	68	654	25	7	1		
	%	0,65	86,62	3,31	0,93	0,13		
2016/17.	Br.	89	579	21			1	1
	%	0,88	5,73	0,21			0,01	0,01

Na osnovu Tabele 14 se zaključuje da je u šk. 2016/17. godini upisan značajno *veći broj* djece (njih 21) koja imaju Nalaz i mišljenje prvostepene stručne komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju, dok je *manji broj* upisane djece (njih 75) koja nemaju Nalaz i mišljenje nadležne komisije. Poopšteni podaci o identifikovanim smetnjama u razvoju na osnovu Nalaza i mišljenja nadležne komisije djece upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. g. u Republici Srpskoj predstavljeni su u Tabeli 15.

Tabela 15. Podaci o broju upisane djece u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. g. kod kojih su identifikovane smetnje u razvoju na osnovu Nalaza i mišljenja prvostepene stručne komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju.

Školska godina	Oštećenje vida	Oštećenje sluha	Oštećenje u govorno-glasovnoj komunikaciji	Tjelesno oštećenje	Intelektualno oštećenje (LMR)	Psihofizički poremećaji i obojenja	Višestruke smetnje	Autizam	Druge smetnje	Σ Daunov sindrom	Podatka nije naveden	Oštećenje vida
2015/16	Br. 4 % 5,88	1 1,47	9 13,24	6 8,82	4 5,88	1 1,47	19 27,94	13 19,12	4 16,17	7 0,65	68 0,65	
2016/17	Br. 1 % 1,12	4 4,49	4 4,49	12 13,48	1 1,12	1 1,12	23 25,84	7 7,87	13 14,61		66 0,88	23 25,84

Na osnovu Tabele 15 vidimo da je u šk. 2016/17. godini upisan *manji broj* djece koja imaju: oštećenje vida (3), oštećenje u govorno-glasovnoj komunikaciji (5), intelektualno oštećenje - LMR (3) i autizam (6), dok je *veći broj* djece koja imaju: oštećenje sluha (3), tjelesno oštećenje (6), višestruke smetnje (4) i druge smetnje (2). U obje školske godine jednak je broj djece sa psihofizičkim poremećajima i oboljenjima. U šk. 2016/17. godini se uočava da za 23 djece škole nisu navele podatke o vrstama identifikovanih smetnji.

V Pregled rezultata procjene zrelosti djece upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini u Republici Srpskoj

U Republici Srpskoj prilikom upisa djece u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini vršena procjena njihovih istih ili sličnih sposobnosti, znanja ili vještina primjenom velikog broja različitih ili sličnih instrumentarija/testova u okviru kojih su se primjenjivali različiti testovi ili subtestovi (u šk. 2015/16. godini primijenjena su 92 različita ili slična instrumentarija/testa te u okviru njih 20 primijenjena su 62 različita testa ili subtesta, dok je u šk. 2016/17. godini

primijenjeno 70 različitih ili sličnih instrumentarija/testova te u okviru njih 14 primjenjen je 61 različit test ili subtest).

U šk. 2016/17. g. prilikom procjene sposobnosti, znanja ili vještina djece upisane u prvi razred primjenjivana su *manje* 22 instrumentarija/testa te u okviru njih primjenjivano je *manje* 6 instrumentarija kao i *manje* 1 subtest. Dakle, prilikom procjene zrelosti djece na upisu u prvi razred osnovne škole u šk. 2015/16. godini korištena su 154 a u šk. 2016/17. godini *manje* 21 različit mjerni instrument.

Na osnovu analize podataka utvrđeno je da se unutar iste osnovne škole u Republici Srpskoj primjenjivao neopravdano veliki broj (u šk. 2015/16. godini od 3 do 19 a u šk. 2016/17. godini od 3 do 14) različitih mjernih instrumenata. Takođe je uočeno da su u šk. 2016/17. godini primjenjivani neki novi instrumentariji/testovi ili subtestovi dok su neki drugi izbačeni iz upotrebe.

U šk. 2016/17. godini i dalje najveći broj osnovnih škola primjenjuje *Test artikulacije* tačnije njih 69 ili 36,90%, zatim *TZŠ - Test zrelosti za školu +*, 2011 njih 62 ili 33,16%, *Priručnik za upis djece u prvi razred* (autor, Jadranka Oštarčević) njih 50 ili

**Uporedna analiza procedure upisa djece u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj
(šk. 2015/2016. i 2016/2017.godina)**

26,74%, *Inventar socijalne zrelosti za upis djece u prvi razred osnovne škole* (upitnik za roditelje) njih 45 ili 24,06%, *Test mentalnih sposobnosti* njih 28 ili 14,97%, *Teorijske i praktične osnove upisa djece u školu* (Petar Manddić, Nedjeljka Gajanović) njih 23 ili 12,30% i *Test inteligencije na osnovu crteža ljudske figure* njih 22 ili 11,76%. Ostali instrumentariji, testovi i subtestovi se primjenjuju u manje od 10% osnovnih škola, stoga neće biti interpretirani.

Za obje školske godine evidentno je da više različitih stručnih saradnika unutar iste osnovne škole praktikuje pojedinačno procjenjivanje zrelosti djece različitim instrumentarijima, testovima i subtestovima pri tom procjenjujući iste ili slične sposobnosti djece (npr. opštu inteligenciju; sposobnosti: identifikacije, sličnost i razlike, opštu informisanost, matematičke sposobnosti i predznanja, prostornu orijentaciju, grafomotoriku, ...) što implicira da procjena – testiranje traje veoma dugo (u šk. 2015/16. g. od 13 do 90 minuta po djetetu, a u šk. 2016/17. godini od 13 do 180 minuta) što nije u skladu sa pedagoško-psihološkim pravilima i principima stavljajući akcenat na optimalnu pažnju, koncentraciju i zamor djece tog uzrasta.

Neophodno je napomenuti da u obje školske godine *Priručnik za upis djece u prvi razred* (Jadranka Oštarčević, dipl. pedagog, viša savjetnica za stručne saradnike pedagoge, Agencija za odgoj i obrazovanje, Hrvatska koji je prilagodila radna grupa Aktiva pedagoga Banja Luka) u osnovnim školama primjenjuju pedagozi u saradnji sa nastavnicima razredne nastave ili drugim članovima kolektiva iako za primjenu istog, po njihovim riječima, nisu dobili saglasnost RPZ-a, dok psiholozi uglavnom primjenjuju TZŠ - Test zrelosti za školu +, 2011, Zdenka Novović, Mikloš Biro, Aleksandar Baucal, Snežana Tovilović, Centar za primenjenu

psihologiju Društva psihologa Srbije, a defektolozi/logopedi uglavnom primjenjuju „*Vještina govorenja*“ vježbe i testovi za djecu i odrasle, *Trijažni artikulacioni test iz oblasti logopedije* dr Smiljka Vasić, Beograd 1991.

Prilikom analize se uočava da je u šk. 2016/17. godini manji broj osnovnih škola (njih 11) u kojima nije primjenjivan sporni instrumentariji *Priručnik za upis djece u prvi razred* (Jadranka Oštarčević, dipl. pedagog, viša savjetnica za stručne saradnike pedagoge, Agencija za odgoj i obrazovanje, Hrvatska koji je prilagodila radna grupa Aktiva pedagoga Banja Luka).

U obje školske godine jedan broj škola navodi da se došlo do odstupanja od primjene *Instrumentarija za upis učenika u prvi razred devetogodišnje škole*, izrađenog u Republičkom pedagoškom zavodu u Banjaluci (kao obavezni), „*Službeni glasnik*“ broj 614/03, od 26.03.2003. godine koji je obuhvatao: 1. Test percepcije prostora, 2. Test sposobnosti, 3. Test za ispitivanje artikulacije i 4. Inventar socijalne zrelosti (roditelji procjenjuju) i da se primjenjuju subtestovi koji su skraćena forma preuzeta iz priručnika *Teorijske i praktične osnove upisa djece u školu* (Petar Manddić i Nedjeljka Gajanović).

Takođe je evidentno da, u šk. 2016/17. godini, veći broj osnovnih škola u Republici Srpskoj primjenjuju *Instrumentarija za upis učenika u prvi razred devetogodišnje škole*, izrađenog u Republičkom pedagoškom zavodu u Banjaluci (kao obavezni), broj 614/03, od 26.03.2003. godine (njih 7), kao i pomenuti priručnik *Teorijske i praktične osnove upisa djece u školu*, Petar Manddić, Nedjeljka Gajanović (njih 6).

Na osnovu detaljne analize uočava se da se u obje školske godine koriste približno isti instrumentariji/testovi/subtestovi na

nivou određenih opština ili regija u Republici Srpskoj.

U osnovnim školama Republike Srpske, u obje školske godine, najčešće procjenjivne sljedeće *sposobnosti, vještine, stavovi i znanja* djece upisane u prvi razred osnovne škole: *percepcija prostora; uočavanje sličnosti i razlika; grafomotorički razvoj; artikulacione sposobnosti; sposobnost vizuo-motorne koordinacije perceptivne organizacije i sposobnosti planiranja; matematičko predznanje; opšte predznanje djece za polazak u školu, imenovanje boja; sposobnost uopštavanja i logičkog zaključivanja; govorno jezički razvoj; sposobnost pažnje i memorije; praktično znanje i socijalna adaptivnost; koncentracije i vizuo-motorne koordinacije; sposobnost učenja iz iskustva; socijalizacija djeteta; identifikacija; razvijenosti vremenske orijentacije; opažanje predmeta i vizuelno pamćenje; opšta inteligencija; lingvističke kompetencije i predstavlja (alternativni test namijenjen socijalno depriviranoj i djeci čiji maternji jezik nije srpski i komunikaciju).*

Takođe je evidentno da veliki broj stručnih službi osnovnih škola prilikom procjene zrelosti djece za polazaka u školu utvrđuju znanja koja se odnose na: *matematičko predznanje* koje predviđa sljedeća znanja: uspješnost brojanja od 1 do 10 i unazad od 10 do 1; pridruživanje broja količini elemenata datog skupa; određivanje odnosa među predmetima (veće, manje, jednako, duže - kraće, više-niže, debelo-tanko); konzervacija količine materije; pojam veličine i količine; prepoznavanje i shvatanje oblika i veličine; sabiranje i oduzimanje do pet; razlikovanje oblika i figura; numeričko pamćenje; numerika (prebrojavanje, poznavanje brojeva i problemski zadaci različite složenosti); numeričko rezonovanje (sa didaktičkim materijalom i bez materijala);

svaćanje oblika, prave crte linije ili približne prave; ponavljanje niza niza brojeva i zahvaćanje i reprodukcija uređenih skupova) kao i *govorno jezički razvoj* koji predviđa: poznavanje slova (velika štampana ćirilice); broj slova koje poznaje; prepoznavanje slova i glasova; razvijenost glasovne analize, sinteze, usvojenosti nivoa tehnike čitanja; sposobnosti za početno čitanje i pisanje; poznavanje slova azbuke; poznavanje slova i sposobnost čitanja) što nikako nije u skladu sa neophodnim vještinama i znanjima djece koja polaze u prvi razred osnovne škole.

Prilikom analize se uočava da je u šk. 2016/17. godini nešto *manji broj* osnovnih škola u kojima su procijenjivana sporna predznanja djece: npr. *matematička predznanja* (njih 17) i *govorno jezički razvoj* (njih 7), dok je nešto *veći broj* škola koje su procjenjivale elementarne sposobnosti, vještine, stavove i znanja djece: npr. *socijalizaciju djeteta* (njih 27) i *opšte predznanje djece za polazak u školu* (njih 8). Dok je prilično isti broj škola u obje školske godine koje su procjenjivale ostale sposobnosti, vještine, stavove i znanja djece dorasle za polazak u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj.

Možemo zaključiti da je u globalu procijenjivan izuzetno veliki broj različitih sposobnosti, vještina, stavovova i znanja djece upisane u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj (u šk. 2015/16. godini njih 57, a u šk. 2016/17. godini njih 55), te da je taj broj okviran obzirom da izvjestan broj osnovnih škola uopšte nije dostavio tražene podatke, kao i da je značajan broj škola dostavljalo neprecizne i nepotpune podatke.

Uzimajući u obzir sve navedeno opravdano se nameće pitanje relevantnosti i pouzdanosti dobijenih podataka i koliko se vodilo računa o dozvoljenom opterećenju kao i objektivnoj pažnji i koncentraciji djece

**Uporedna analiza procedure upisa djece u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj
(šk. 2015/2016. i 2016/2017.godina)**

prilikom navedenog načina procjenjivanja njihovih sposobnosti, znanja i vještina. Ne postoji stručna opravdanost za ovakav pristup procjeni zrelosti djece prilikom upisa u prvi razred osnovne škole, naročito ako se uzme u obzir NPP prvog razreda osnovne škole u Republici Srpskoj u okviru kojeg je predviđeno usvajanje navedenih znanja i vještina.

Na osnovu navedenog može se zaključiti da stručne službe izrezito velikog broja osnovnih škola u Republici Srpskoj prilikom upisa djece u prvi razred osnovne škole u šk. 2016/17. godini nisu poštovale Uputstvu za provođenje upisa djece u prvi razred osnovne škole, koje je dao Republički pedagoški zavod, te da su i dalje vršile procjenu sposobnosti, znanja i vještina djece dorasele za polazak u prvi razred suprotno njihovim uzrasnim karakteristikama, mogućnostima i sposobnostima.

Tabela 16. Podaci o licima koja su vršila procjenu sposobnosti, vještina, stavova i znanja djece upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. godini.

Školska godina												
	Pedagog	Psiholog	Nastavnik razredne nastave	Pedagog-psiholog	Logoped	Defektolog	Socijalni radnik	Pomoćnik direktora	Direktor	4 Nastavnika razredne nastave	Podatka nije naveden	
2015/16	Br.	158	110	49	14	9	2	2	1	1	1	3
	%	45,53	31,70	14,12	4,03	2,59	0,58	0,58	0,29	0,29	0,29	0,86
2016/17	Br.	154	109	32	12	12	3	2	1	1	1	5
	%	47,09	33,33	9,79	3,67	3,67	0,92	0,61	0,31	0,31	0,31	2,67

Na osnovu Tabele 16 vidimo da je u šk. 2016/17. godini procjenu sposobnosti, vještina, stavova i znanja djece upisane u prvi razred osnovne škole u Republici Srpskoj (u šk. 2015/16. g. njih 347 a u šk. i 2016/17. godini njih 327) vršilo *manje* 20 lica.

Tabela 17. Podaci o broju djece, upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. g, kod kojih su identifikovane smetnje u razvoju na osnovu procjena stručnih saradnika iz osnovnih škola.

Školska godina												Σ
	Oštećenje vida	Oštećenje sluha	Oštećenje u govorno-elazovnoj	Tjelesno oštećenje	Intelektualno oštećenje	Psihofizički poremećaji i	Višestruke smetnje	Autizam	Druge smetnje			
2015/16	Br.	119	17	873	80	42	16	44	14	31	1196	
	%	9,95	1,42	72,99	6,69	3,51	1,34	3,68	1,17	2,59	11,40	
2016/17	Br.	121	23	868	95	26	15	40	6	33	1222	
	%	9,90	1,88	71,03	7,77	2,13	1,23	3,27	0,49	2,70	12,09	

Na osnovu Tabele 17 može se zaključiti da je u obje školske godine veoma veliki broj djece kod kojih su identifikovane smetnje u razvoju na osnovu procjena stručnih saradnika iz osnovnih škola (u šk. 2015/16. g. identifikovano ih je 1196 a u šk. 2016/17. godini 1222). Evidentno je da je u šk. 2016/17. godini, na osnovu procjena stručnih saradnika iz osnovnih škola, identifikovano *više* 26 djece sa smetnjama u razvoju. Takođe se uočava da je u šk. 2016/17. godini, upisan *manji broj djece* koja imaju: oštećenje u govorno-glasovnoj komunikaciji (5), intelektualno oštećenje (16), psihofizički poremećaj i oboljenje (1), višestruke smetnje (4) i autizam (8), dok je *veći broj djece* koja imaju: oštećenje vida (2), oštećenje sluha (6), tjelesno oštećenje (15) i druge smetnje (2).

Tabela 18. Podaci o broju djece upisane u prvi razred u šk. 2015/16. i 2016/17. g, kojima je potreban logopedski ili neki drugi tretman.

Školska godina	Broj djece kojim je potreban logopedski tretman	Broj djece kojima je potreban neki drugi tretman														
		Habilacioni tretman (logoped, psiholog, radna terapija)	Difekološki	Asistent u nastavi	Fizijatrijski/fizički/korektivnom tretmanima kod fizijatra	Upućeno/predloženo na pregled kod oftalmologa.	Uput kod endokrinologa	Porebno mišljenje defektologa	Porebno mišljenje psihologa	Predloženo je pojačan pedagoški nadzor	Porebani tretman psihologa	Upućeno na psihološki tretman	Porebno radijsko savjetovanje (psiholog)	upućeno da uradi RTG vratne i grudne kičme	upućeno ORL.	
2015/16	Br.	1415	1	11	1	38	13	1	2	3	8	1	6	1		86
	%	13,49	0,01	0,10	0,01	0,36	0,12	0,01	0,02	0,03	0,08	0,01	0,06	0,01		0,82
2016/17	Br.	1333		4	2	16	4			4			1,19	1	2	35
	%	1,19		0,04	0,02	0,16	0,04			0,04			1,19	0,01	0,02	0,35

Na osnovu Tabele 18 vidimo da je u obje školske godine *veliki broj* djece upisane u prvi razred kojoj je, na osnovu procjena stručnih saradnika iz osnovnih škola, potreban neki vid stručnog tretmana (u šk. 2015/16 g. za njih 1501 a u šk. 2016/17. g. za njih 1368). Evidentno je da je u šk. 2016/17. godini *mnogo manji broj* djece (za njih 136) kod kojih su identifikovane potrebe za nekim vidom stručnog tretmana. Takođe se uočava da je u šk. 2016/17. godini upisano *manje* 88 djece koja imaju potrebu za logopedskim tretmanom, kao i za nekim drugim tretmanom koji je precizno naveden u Tabeli 27.

Opšti zaključak

Na osnovu svega navedenog može se zaključiti da stručne službe značajnog broja osnovnih škola u Republici Srpskoj prilikom upisa djece u prvi razred osnovne škole u šk. 2016/17. godini nisu poštovale *Uputstvu za provođenje upisa djece u prvi razred osnovne škole*. Dakle:

1. Izvjestan broj osnovnih škola nije u predviđenom roku Republičkom pedagoškom zavodu dostavljao Izvještaj sa izvršenog upisa djece u prvi razred osnovne škole;
2. Izvještaji sa izvršenog upisa djece u prvi razred osnovne škole i dalje sadrže nepotpune, netačne, neprecizne i nedvosmislene podatke;
3. Dostavljeni podaci o zdravstvenom i psihofizičkom stanju djece upisane u prvi razred osnovne škole različiti u zavisnosti da li se odnose na rezultate sa izvršenih obaveznih ljekarskih sistematskih pregleda, na podatke na osnovu Nalaza i mišljenja prvostepene stručne komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju ili na rezultate pedagoško-psihološko-defektološko-socioloških procjenjivanja na nivou osnovne škole.

Dakle, obrađeni, upoređeni i interpretirani podaci su okvirni pokazatelji na koji način je izvršen upis djece u prvi razred šk. 2015/16. i 2016/17. godine u Republici Srpskoj; zatim broja upisanih i neupisanih učenika, formiranih odjeljenja; socijalne strukture porodica; primjenjivanih testova i utvrđenih zdravstvenih i psiho-fizičkih sposobnosti kod djece iz razloga što škole u okviru izvještaja sa izvršenog upisu djece u prvi razred

osnovne škole nisu dostavljale potpune, tačne, precizne i nedvosmislene podatke. Nameće se zaključak da su sve zdravstvene i socijalne ustanove i osnovne škole na isti (kvalitetniji i odgovorniji) način pristupile obradi i dostavljanju podataka sa izvršenih obaveznih ljekarskih sistematskih pregleda i pedagoško-psihološko-defektološko-socioloških procjenjivanja pokazatelji bi bili znatno relevantniji i ujedno alarmantniji kada se sagleda i okvirni broj djece sa zdravstvenim i psihofizikim smetnjama upisane u prvi razred osnovne škole u šk. 2015/16. i 2016/17. godini u Republici Srpskoj.

Preporuke

Izvještaj sa izvršenog upisa djece u prvi razred osnovne škole treba da sadrži potpune, tačne, precizne i nedvosmislene podatke te da isti bude blagovremeno dostavljen Republičkom pedagoškom zavodu. Upis djece u prvi razred osnovne škole neophodno je izvršiti profesionalno i odgovorno, stavljajući akcenat na prijatnu i toplu atmosferu, dozvoljeno opterećenje kao i objektivnu pažnju, koncentraciju i zamor djece prilikom procjene njihovih psihofizičkih sposobnosti, te na osnovu dobijenih pokazatelja obezbijediti i osigurati vaspitno-obrazovni rad u skladu sa individualnim karakteristikama djece.

U skladu sa navedenim neophodno je da osnovne škole ostvare funkcionalnu saradnju sa jedinicama lokalne samouprave kako bi blagovremeno dobijale funkcionalne spiskove (tj. spiskove sa upisnog područja škole) djece dorasle za polazak u prvi razred osnovne škole u cilju što kvalitetnijeg praćenja odziva roditelja za upis djece u prvi razred i

eventualno preduzimanje neophodnih mjera i postupaka u cilju ostvarivanja prava djece na školovanje u skladu sa njihovim individualnim karakteristikama. Takođe, za efikasan proces upisa djece u prvi razred osnovne škole neophodan je kvalitetan i odgovoran multidisciplinarni pristup vaspitno-obrazovnih, zdravstvenih i socijalnih ustanova. Dakle, potrebno je da osnovne škole ostvare funkcionalnu saradnju sa nadležnim zdravstvenim ustanovama, stručnim komisijama i ustanovama socijalne zaštite kako bi dobijale funkcionalne pokazatelje zdravstvenog i psiho - fizičkog stanja djece dorene za polazak u prvi razred osnovne škole u cilju što kvalitetnijeg upoznavanja dječijeg zdravstvenog i psihofizičkog stanja i obezbjeđivanja efikasnijeg vaspitno - obrazovnog procesa u skladu sa njihovim individualnim sposobnostima i mogućnostima.

Poštujući date preporuke, stručni saradnici u školi prilikom upisa djece u prvi razred smanjili bi strah kod djece, ali i njihovih roditelja, stvorili bi povoljniju emocionalno - socijalnu i saradničku klimu što bi doprinijelo da se djeca na najprihvatljiviji način uvedu u svijet škole i školskih obaveza koje im u nastavku života predstoji.

Literatura

1. Vilotić, S., Popadić, G. i Marjanović, Z. (2015). *Analiza Izvještaja o izvršenom upisu djece u prvi razred osnovne škole za školsku 2015/2016. godinu na području Republike Srpske*, vidi: <http://www.rpz-rs.org/382/rpz-rs/Mr/Sladjana/Vilotic#.WdIzGo-CyUk>
2. Vilotić, S. (2016). *Analiza Izvještaja o izvršenom upisu djece u prvi razred osnovne škole za školsku 2016/2017. godinu na području Republike Srpske*. vidi: <http://www.rpz-rs.org/382/rpz-rs/Mr/Sladjana/Vilotic#.WdIzGo-CyUk>

Sladjana Vilotić, MA

**A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE PROCEDURE FOR ENROLLING
CHILDREN IN THE FIRST GRADE OF THE PRIMARY SCHOOL IN
REPUBLIKA SRPSKA (2015/16 AND 2016/17 YEAR)**

Summary: In our society there are great differences between theory and practice. Recognizing the fact that respect of inclusive philosophy is guaranteed by the applicable legal regulations in the Republic of Srpska, it is inevitable to change the goal and method of assessing the abilities, skills and knowledge of children when enrolling in the first grade of elementary school. Namely, earlier pedagogical practice when enrolling children in the first grade of elementary school had, among other things, a selective, exclusive and segregating character, and therefore called an assessment of children's ability to attend school. Modern scientific and social trends mean that this pedagogical practice changes and in accordance with the stated assessment of the individual abilities and opportunities of children when enrolling in the first grade of primary school, in order to obtain as objective indicators of the psycho-physical characteristics of children for the purpose of determining the factual state and on the basis of ensuring the adequate inclusive educational process. The aim of the research is to compare the factual situation in the organization and realization of the enrollment of children in the first grade of the primary school as a whole, in the 2015/16. and 2016/17. school years at the level of the Republic of Srpska. So, on the basis of the collected Report on the enrollment of children in the first grade for school 2015/16. and 2016/17. years that was provided by 187 primary schools of the Republic of Srpska, a comparative analysis was performed, in which the factual situation was determined and recommendations were given for the enrollment of children in the first grade of primary school in order to improve the enrollment procedure, which is at the same time the social and practical significance of this paper

Key words: enrollment of children in the first grade, assessment of psycho-physical and health abilities of children, psycho-physical characteristics of children, educational process.

Rad je primljen 3.10. a recenziran je 10.10.2017. godine